

ARIF AHMED: CUM AU DEVENIT UNIVERSITĂȚILE NOASTRE FABRICI

Autor: Iarina Albu | 4 martie 2022

Un articol de Arif Ahmed pentru UnHerd

Articol original: How our universities became sheep factories

Să începem cu o glumă despre educația în Rusia Sovietică:

-Soția mea merge la școala de gastronomie de trei ani.

-Probabil deja gătește foarte bine!

-Nu încă, au ajuns abia la partea despre Al Douăzecilea Congres al Partidului...

Poate nu e atât amuzantă, cât *sugestivă*; dar ceea ce sugerează este deturnarea unei activități non-politice – gătitul, dar ar putea la fel de bine fi vorba despre biologie, istorie sau matematică – cu un scop politic.

Scopul nu a fost (doar) împuierea capului cu „adevăruri” aprobate de stat, ci croirea unui om nou. Entuziasmat de cauze „progresiste”, înclinat să se supună presiunii sociale și gata să se alăture în propagarea ei, cu deplină îndreptățire de sine, *Homo Sovieticus* ar fi materia primă pentru Noul Ierusalim Marxist. După cum aborda Stalin problema, cinstindu-i pe scriitorii docili: „Producția sufletelor e mai importantă decât producția de tancuri.”

Comunismul s-a prăbușit, dar producția de suflete supraviețuiește încă în anglosfera capitalistă. În sectorul nostru de educație superioară nu doar că supraviețuiește, ci chiar excelează sub forma îndocrinării politice prezentate drept „formare” sau „declarație de misiune”, mai ales prin cele *Treizeci și nouă de articole*¹ ale zilelor noastre: rasismul, biasul inconștient, transfobia etc.

Universitatea St. Andrews, de exemplu, insistă ca studenții să treacă printr-un modul de „diversitate” înainte de a se înmatricula. Printre întrebări se numără: „Acceptarea vinei personale este un punct de pornire util în depășirea biasului inconștient. Sunteți de acord?” Singurul răspuns *permis* este da. Dar dacă nu simți și nu vrei să accepți o vină personală? Dacă crezi (ca și Nietzsche) că vina este contraproductivă? După cum a comentat un student, „asemenea problematici nu sunt niciodată binare și ne-am folosi mai bine timpul dacă le-am discuta, în loc să trecem printr-un test grilă.”

Chiar și universitatea la care predau eu, Cambridge, vrea ca personalul academic să urmeze cursuri de „conștientizare rasială”. Acestea te sfătuiesc să „presupui că rasismul este peste tot”. De asemenea, participanților li se reamintește că „acesta nu este un spațiu de intelectualizare a subiectului”. S-ar putea să fi crezut că „intelectualizarea” – adică gândirea – este genul de lucru pe care ar trebui să îl facă studenții și profesorii din Cambridge. Dar nu vă simțiți prost că v-ați înșelat; sau, cel puțin, nu vă simțiți prost că vă simțiți prost: ni se spune, de asemenea, că aceste sesiuni au ca scop „rezolvarea” sentimentelor de rușine și de vinovăție pe care le-ați putea avea pe parcursul călătoriei dumneavoastră în „dezvoltarea unei identități antirasiste.”

Acest lucru nu se întâmplă doar la Cambridge sau la St. Andrews. Cursurile de antirasism sau „bias inconștient” sunt oferite, sau, mai degrabă, impuse, personalului și/sau studenților la Aberdeen, Edinburgh, Goldsmiths, KCL, Liverpool, Oxford Medical School, Sheffield, Solent, Sussex și, cu siguranță, la alte sute de universități și departamente din toată Marea Britanie.

Nu este vorba doar de niște cursuri. Scopul în sine al universității este în curs de redefinire. Ați putea crede că acestea există pentru a desfășura activități de predare și cercetare. Această convingere ar fi o dovadă de naivitate. Majoritatea universităților se autodenunc acum *instituții antirasiste*, fapt care înseamnă militanță activă cu scopuri politice. De exemplu, Universitatea din Sussex spune: „trebuie să ne jucăm activ rolul ca instituție în deconstruirea sistemelor și a structurilor care duc la o inegalitate rasială, la o dezavantajare și la o lipsă de reprezentare.” Universitatea din Bristol așteaptă de la membrii săi să „se opună” rasismului „oriunde ar apărea.”

Și, conform definițiilor moderne, se poate întâmpla mai des decât au observat vreodată agresorii sau victimele lor. Pentru un exemplu cât se poate de reprezentativ: un departament din Cambridge le spune studenților că rasismul se poate manifesta prin „credințe, sentimente, atitudini, declarații, presupuneri și acțiuni care sfârșesc prin a reproduce și restabili un sistem care oferă grupurilor dominante oportunități de a prospera, contribuind în același timp la marginalizarea grupurilor minoritare”. Observați că această definiție suprimă efectiv convingerile (nu doar comportamentul) pe baza vagă și posibil intangibilă a faptului că „reproduc un sistem”.

Acum imaginați-vă că sunteți un tânăr inteligent, alb, de 18 ani, deloc rasist și deloc

privilegiat, departe de casă pentru prima dată, la o prelegere sau un curs de (să zicem) sociologie, politică sau filozofie, unde un lector afirmă, poate într-un mod destul de agresiv, că oamenii albi sunt în mod inerent rasiști. Propria ta experiență se revoltă, spunându-ți că acest lucru nu este adevărat. Dar îl provoci? Bineînțeles că nu - la urma urmei, poate avea, și cu siguranță ar putea fi prezentat ca având, efectul „marginalizării grupurilor minoritare”; și propria dumneavoastră instituție v-a spus, prin instruire formală și prin intermediul site-ului său web, că acesta este rasism și cu toții ar trebui să luptăm împotriva sa.

Așa că nu spui nimic. Și așa procedează și toți ceilalți, iar minciuna se răspândește. Se repetă și în cazul privilegiului albilor, sau al imigrației, sau al religiei; poate chiar și pentru avort, sau dezbaterea despre transsexualitate, sau... Se repetă pentru mii de studenți în fiecare zi, pe tot parcursul semestrului.

În islamul șiiților există conceptul extrem de util de *Ketman*. Este vorba de practica de a ascunde sau de a nega adevăratele convingeri în fața persecuției religioase. În cel mai bun caz, studentul nostru ipotetic își petrece cariera universitară - ba chiar, după cum merg lucrurile, tot restul vieții - practicând o formă seculară de *Ketman*. Sau, mai rău: autocenzura obișnuită a vocii sale exterioare o sufocă și pe cea interioară; începe să creadă în ceea ce repetă ca un papagal; îi denunță pe ceilalți ca fiind rasiști, transfobi sau orice altceva; apoi, după trei sau patru ani, începe să lucreze pentru o editură, un organ de presă sau o mare corporație; și eutanasierea Occidentului continuă.

Ar trebui să menționez că pregătirea sau retorica antirasistă nu se adresează numai ideologilor care par să îmbrățișeze acest proces. Există și alte motive, dintre care cel puțin unul este relativ ușor de înțeles. Rasismul autentic și discriminarea rasială există - mai puțin decât acum 30 de ani, dar încă poate fi observat. Observați sau auziți despre insulte, comentarii țintite, graffiti-uri rasiste sau violență fizică; observați că sunteți trecuți cu vederea.

Îmi amintesc că am căutat o cameră de închiriat când am început să lucrez în Londra. Toți prietenii mei albi găsiseră câte ceva destul de repede. Dar dintr-un motiv oarecare, ori de câte ori am apărut să văd unul, acesta „tocmai fusese luat”. Nu voi ști niciodată cât de mult a fost rasism în cazul meu; dar aud și nu am de ce să mă îndoiesc că lucruri similare se întâmplă și astăzi.

Introducerea cursurilor de diversitate pentru că rasismul încă există este ca și prescrierea lipitorilor pentru că oamenii încă au dureri de cap. După cum atestă sute de studii, această metodă nu funcționează, ba chiar poate exacerba prejudecățile existente, ceea ce face această pregătire obligatorie cu atât mai contraproductivă. Un studiu din 2016 a mai mult de 800 de firme din S.U.A. a descoperit că:

după cinci ani de la instituirea pregătirii obligatorii pentru manageri, companiile nu au văzut nicio îmbunătățire semnificativă în proporția de femei albe, bărbați afro-americani sau hispanici în poziții de management, iar proporția de femei afro-americane a scăzut cu 9% în medie, în timp ce proporția de bărbați și femei asiatic-americani s-a micșorat la 5%. Antrenorii ne spun că oamenii se raportează cel mai adesea la cursurile obligatorii cu furie și opoziție – iar mulți dintre participanți raportează mai multă animozitate față de celălalte grupuri ulterior.

Să plătești pentru ceva care nu are beneficii dovedite e destul de rău. Cursurile obligatorii s-ar putea să înrăutățească în mod activ situația.

Un alt motiv la fel de ușor de înțeles, dar mai puțin lăudabil, este interesul personal al corporației. Îmi amintesc că m-am certat îndelung despre aceste cursuri cu un funcționar superior bine intenționat de la o universitate din Russell Group, care în cele din urmă le-a „justificat” pe motiv că „Măcar facem ceva”. A face ceva, cel puțin a părea că facem ceva, este o practică familiară: un exemplu grăitor sunt companiile petroliere care investesc ostentativ în energie regenerabilă sau companiile de tutun care susțin public cercetarea în domeniul sănătății. Din vara anului 2020, ceea ce i-a emoționat mai ales pe birocratii bine plătiți care conduc învățământul superior este nevoia de a arăta ca și cum ți-ar păsa de rasism. De aici, poate, tot antrenamentul scump și inutil; de aici și declarațiile solemne despre George Floyd și violența poliției; de aici și retorica universității „antirasiste” (nu doar nu rasiste, ci și antirasiste).

O problemă evidentă a „whitewashing”²-ului corporatist este faptul că e aplicat neuniform. Rasismul este greșit, dar multe lucruri sunt. Și, cu toate acestea, universitățile autoproclamat antirasiste se autodenumesc rareori „antigenocid” sau „anticorupție” sau „anticensurare” sau (la drept vorbind) „anti-bullshit corporatist”. În vara anului 2020, puteai cu greu să găsești o universitate care să nu facă declarații pline de sine de „solidaritate” cu victime ale rasismului. Dar nu veți găsi un sprijin la fel de proeminent (ba chiar se poate să nu găsiți deloc) de la aceleași surse pentru libertatea de exprimare în Hong Kong sau pentru neexterminarea uigurilor.³ Pentru că există riscul ca supărarea Chinei să afecteze finanțele.

Nu încerc să întrețin o retorică recriminatorie fără substanță. A face declarații corporatiste cu privire la rasism și nu la oricare alte problematici menționate mai sus presupune situarea rasismului ca fiind o cauză mai presantă. Confiscarea timpului și a atenției lor pentru pregătirea antirasistă înseamnă impunerea acestei judecăți asupra personalului și a studenților; practic, să gândească în locul nostru. Mulțumim pentru ofertă, dar cred că ne descurcăm și singuri.

Oricare ar fi sursa cererii pentru această pregătire, oferirea ei nu a pregetat. Cei care au câștigat din asta au fost (a) liderii universităților care pot proclama sus și tare

acreditările lor „woke” și (b) complexul industrial al diversității al cărui clienți sunt. Pierzătorii imediați sunt personalul și studenții care se așteptau, și aveau dreptul, la primirea sau oferirea unei educații, nu a unei îndoctrinări; dar, cu timpul, pierzătorii vom fi fiecare dintre noi.

Însă nu e prea târziu. Soluția evidentă este înlăturarea imediată și permanentă a oricărui tip de pregătire orientată politic sau ideologic, care nu își are locul într-o universitate.

Apoi este necesară afirmarea unei neutralități instituționale explicite. În februarie 1967, președintele Universității din Chicago l-a numit pe profesorul de drept Harry Kalven Jr. să prezideze un comitet însărcinat cu pregătirea unei „declarații privind rolul Universității în acțiunea politică și socială”. Rezultatul a fost Raportul Kalven, care a enunțat în cei mai clari termeni posibili atât funcția esențială a Universității, cât și necesitatea esențială de neutralitate politică care a urmat:

„Misiunea universității este descoperirea, îmbunătățirea și diseminarea de cunoștințe. Domeniul ei de cercetare include toate aspectele și valorile societății... O universitate, dacă rămâne fidelă credinței ei în cercetarea intelectuală, trebuie să îmbrățișeze, să fie ospitalieră și să încurajeze o cât mai mare diversitate de puncte de vedere în cadrul propriei comunități... Aceasta nu poate insista ca toți membrii săi să favorizeze o politică socială dată.”

Citatul de mai sus ar trebui instalat sub forma unui neon de 10 metri în biroul fiecărui prorector din țară. Iar universitățile ar trebui să se angajeze, public și non-negociabil, să nu adopte nicio poziție corporatistă, în nicio direcție, pe nicio problemă politică sau socială.

Proiectul de lege privind învățământul superior, aflat în prezent în Parlament, impune universităților o nouă obligație de a promova importanța libertății de exprimare. Ce presupune acest lucru va fi detaliat într-un ghid emis de către biroul pentru studenți. Aceste orientări ar trebui să recomande atât eliminarea formării politice, cât și adoptarea neutralității instituționale. Făcând acest lucru și apoi aplicându-l ar semnala în mod clar că autoritatea de reglementare vede diferența dintre universitățile administrate în mod corespunzător și fabricile care sunt pe cale să devină.

NOTE

1. *N. trad.* În textul original este vorba de *the Thirty-nine Articles*, o serie de doctrine acceptate istoric ca reprezentând învățăturile bisericii anglicane. ↑

2. *N. trad.* Folosirea actorilor albi pentru a reprezenta persoane de altă etnie. ↑
3. *N. trad.* Un grup etnic din Turcia. ↑

Imagine: Unsplash